

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobce: **J. M.**, zast. advokátem JUDr. Ing. Jiřím Klavíkem, se sídlem AK Havlíčkova 99, Chrudim, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, ze dne 29. 6. 2004, č. j. 53 Az 5/2003 - 48, správně 53 Az 5/2004 – 48, ve znění opravného usnesení téhož soudu ze dne 12. 8. 2004, č. j. 53 Az 5/2004 – 61,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Soudem ustanovenému advokátovi JUDr. Jiřímu Klavíkovi **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 2150 Kč, která mu bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 13. 10. 2003, č. j. OAM-4894/VL-11-17-BZ-2003 byl jako zjevně nedůvodný dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítnut návrh stěžovatele na zahájení řízení o udělení azylu.

Žalobu podanou proti rozhodnutí žalovaného Krajský soud v Hradci Králové, pob. Pardubice, výše uvedeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl; proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, v níž uplatňuje důvody podle ust.§ 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatel namítá, že byl zcela opomenut

účel zákona, podle kterého se azylu cizinci udělí, bude-li zjištěna skutečnost dle § 12 písm. a) nebo b) zákona o azylu. V případě stěžovatele byl dán důvod dle písm. b) cit. ustanovení, neboť stěžovatel má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu své rasy – romského původu. Právě z tohoto důvodu patří do sociální skupiny, která nemá možnost na východním Slovensku bydlení, zaměstnání apod. Stěžovatel sice v žádosti o udělení azylu uvedl důvod ekonomický – problémy s bydlením, ve skutečnosti však důvodem podání žádosti byl jeho romský původ. K tvrzení správního orgánu, že Slovenská republika je bezpečnou zemí původu, stěžovatel uvádí, že pokud by tak tomu mělo být, nemohly by v takové míře vzniknout sociální bouře, jaké byly nedávno na Slovensku. Z uvedených důvodů neměla být žádost jako zjevně nedůvodná zamítnuta, navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně stěžovatel požaduje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy; v dalším odkázal na správní spis. Stěžovatelem uváděné důvody považuje pouze za účelové, když poukazuje na situaci na Slovensku z roku 2004, ač sám o azyl žádal v roce 2003. Stěžovatel se mohl přestěhovat do jiné části Slovenska, cítil-li se na východním Slovensku ohrožen. Navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu a po nezbytném poučení účastníků řízení, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí v mezích uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další

případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Tvrzenou nezákonnost spatřuje stěžovatel v nesprávném postupu správního orgánu i soudu v otázce možnosti udělení azylu dle § 12 zákona.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

V řízení bylo zjištěno, že stěžovatel podal dne 29. 9. 2003 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že má slovenskou státní příslušnost, nebyl členem žádné politické strany a ve vlasti byl jedenkrát trestán. Slovensko opustil, protože neměl kde žít. V průběhu pohovoru dne 6. 10. 2003 upřesnil, že se hlásí k romské menšině, má ukončené pouze základní vzdělání, byl veden v evidenci úřadu práce, žádné zaměstnání se mu však nepodařilo získat. Společně s družkou pobýval u její babičky, ta je však vystěhovala. Uvedl, že tento fakt, tj. ekonomické důvody a problémy s bydlením byly jediným důvodem odchodu z vlasti. Potvrdil také, že potíže s bydlením nemá jen on sám, neboť obdobnými potížemi trpí nejen Romové, ale i ostatní „neromští“ obyvatelé. Za bezprostřední příčinu odchodu ze Slovenska uvedl fakt, že se dozvěděl o možnosti požádat o udělení azylu v České republice.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Legální definici bezpečné země původu obsahuje ustanovení § 2 odst. 1 citovaného zákona o azylu. Jak vyplynulo z informací o hodnocení Slovenska jako bezpečné třetí země, legislativní úprava problematiky azylu v této zemi odpovídá mezinárodním principům ochrany uprchlíků zakotveným v Ženevské úmluvě a Newyorském protokolu, a tyto principy jsou také v praxi dodržovány. Na základě uvedených informací nelze považovat Slovensko za zemi, která by nesplňovala znaky bezpečné země původu. Stěžovatel ani žádné konkrétní důvody, které by vedly k jinému závěru neuvedl.

Azylové zákonodárství České republiky v kontextu právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích vnímá právo na azyl jako právo

na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, ve které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit, požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Slovensko je na základě získaných informací o azylové proceduře v této zemi, jakož i podle zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv na Slovensku za rok 2002 demokratickým státem, v němž jsou dodržována a respektována základní lidská práva a svobody. Občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí Slovenskou republiku z důvodů uvedených v § 12 a násl. azylového zákona; žalovaný ani soud nepochybil, dospěl-li k závěru, že Slovensko splňuje znaky bezpečné země původu ve smyslu zákona o azylu. Z tohoto pohledu argumentace stěžovatele nemá oporu v zákoně ani realitě. Zásadu solidarity stran neuspokojivé bytové a ekonomické situace na východním Slovensku, a to nejen mezi romskými občany, nelze pojímat tak, jak to činí stěžovatel a dovozovat z tohoto stavu indicie zpochybňující statut bezpečné země.

Žalovaný ani krajský soud nikterak nepochybil, když shledal žádost stěžovatele o udělení azylu zjevně nedůvodnou, přičemž správně aplikoval ust. § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

Zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplyne nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. e) zákona, totiž, že stěžovatel přichází ze země, kterou Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, správní orgán zamítne žádost jako zjevně nedůvodnou, přičemž v daném případě správní orgán rozhoduje konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona, přitom nezkoumá ani existenci překážky vycestování.

Důvodem pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. je vada řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Námitku uplatněnou v tomto ohledu neshledal Nejvyšší správní soud opodstatněnou, když její konstatování zůstalo pouze v obecné rovině. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil.

Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování vycházel, rozhodnutí žalovaného shledal soud řádně odůvodněným.

Námitky uplatněné ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. shledal Nejvyšší správní soud nedůvodnými.

Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku, které stěžovatel uvedl, přičemž vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo napadené rozhodnutí vydáno, Nejvyšší správní soud nepřihlíží (ust. § 109 odst. 4 s. ř. s.).

Uvedl-li proto stěžovatel v řízení o azylu důvod ekonomický a potíže s bydlením, nelze v řízení o kasační stížnosti posuzovat důvody jiné, nyní stěžovatelem uváděné, a to jeho romský původ

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst.1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soud stěžovateli ustanovil pro toto řízení advokáta; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta v souladu s ust. § 9 a § 11 vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů částkou 2 x 1000 Kč za dva úkony právní služby (převzetí věci a podání kasační stížnosti) a paušální náhradu výdajů 2 x 75, Kč, celkem tedy 2150 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 28. dubna 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu